

Editörden / Editorial

Açık Bilim

Open Science

Science is based on the confirmation of phenomena and events in a continuum. In the development of science; the cumulative progress and effective sharing of information comes to the forefront. Within the scope of science, producing new information requires a social approach. Because science has more participants every day so the meaning and importance of science also becomes different. In this sense, the idea of open science, which is based on open access, open data and open source, continues to mediate the socialization of information as well as the purpose of the rapid spread of scientific research results among scientists. In the editorial section, the approach of open science, which has gained momentum in recent years, is evaluated in the context of information retrieval and interaction.

Değerli okurlarımız,

Dünyanın siyah beyaz yorumundan renkli zamanlara bilim; doğruluğu tartışılmaz bir gerçeği ortaya çıkaran benzersiz bir entelektüel etkinlik olarak önemli bir konuma sahiptir. Bilimsel düşünmenin kökenine indiğimizde gerçeği arama ve gerçeğe ulaşma isteğine vurgu yapan merak duygusuyla karşılaşırız. Bilimin gelişmesi ve güçlenmesi; bu amaçla gerçekleşen düşünme, araştırma ve uygulama etkinlikleriyle olgu ve olayların bir süreklilik içerisinde doğrulanmasına dayanmaktadır. Tonta'ya (2015, s. 235) göre; bilim, birikimsel bir süreçtir.

Bilimin gelişimi için birikimsel olarak ilerleyen bilimsel bilginin etkin paylaşımı ve farklı kaynakların etkileşimi gereklidir. Bilim, doğal olarak iletişime ve bilginin paylaşımına yöneliktir. Bilgiye ilişkin; erişim, iletişim ve etkileşimin olduğu her ortamda bilimin gelişimi gerçekleşmektedir. Üretilen bilginin çoğalması, yaşanan bu süreç ve etkinliklere bağlıdır. Bu nedendir ki bilmek ve yeni bilgi üretmek sosyal bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir. Bilimsel her uygulamanın toplumla ilgili bir etkinlik özelliği de taşıdığı düşünülebilir. Bilimsel iletişimin amacı, araştırma sonuçlarının bilim insanları arasında yayılmasının yanı sıra toplumsal yarar da sağlamasıdır.

Bilimin genelgeçerlik arayışı, dinamik oluşu, eleştirici yapısı, bilimsel bilginin kullanılması ve paylaşılmasıyla yakın ilişki içerisinde. Bilimsel bilginin paylaşımı ışığında yaşanan bilimsel gelişmeler; gerçeğe yönelmekte ve geçerliliği savunmaktadır. Bu bağlamda, bilimin entelektüel değeri, bilimsel bir bütünlüğe dayanmakta ve bilim, evrensel bir bilgi bütünlüğü olarak belirmektedir. Bilim için kurulan her bilgi bağlantısı ve bilgi birlikteliği bilimsel ilerlemenin temel kuvvetini oluşturmaktadır.

Bilim, her geçen gün daha çok katılımcıya sahip olmakta, disiplinlerarası çalışmaların sayısı artmakta ve alanlar birbirine yakınsama eğilimi göstermektedir. Diğer bir deyişle modern zamanlarda bilimin ivmesi artmakta ve ritmi yükselmektedir. Dahası, oluşmakta olan bilimin

düşünce sistemi de bu ivme ile farklılaşmaktadır. Bilimsel alanda yaşanan dinamik ve sürekli etkileşim; tüm yapıları ve süreçleriyle hız kesmeden devam etmektedir. Dolayısıyla bilimin anlamına ve önemine ilişkin algı da değişip gelişmektedir.

Bilimsel iletişimi farklı bir boyuta taşıyan yeni bilgi teknolojileri; sınırları ortadan kaldırmış, uzakları yakınlaştırmıştır. Bilimsel bilgiye erişim de yeni bir form kazanmıştır. Günümüz işbirliği çağında; bütünlük bir küresel ağ üzerinde her şey, herkesle birbirine bağlanmaktadır. Böyle bir zamanda, kıt olmanın aksine paylaştıkça büyüyen bilgi, insanların gereksinim ve kullanımlarıyla daha fazla dinamizm kazanmaktadır. Bir diğer söylemle bilgi, 'kamu malı'nın temel özelliklerinden birisi olan, değeri azalmadan başkalarıyla paylaşılabilir olma (non-rivalrous) özelliği taşımaktadır (Tonta, 2015, s. 236). Bilginin değiş tokuş değeri; bolluk içerisinde, erişim, kullanım, paylaşım değerlerini de dikkate alarak bilim dünyasını büyütmektedir. Bilimin ana akımlarında filizlenmeye başlayan da tam anlamıyla budur: açık bilim (open science).

Açık bilim "(1) bilimsel yayınlara açık erişim ve (2) bilimsel yayınların dayandığı bilimsel araştırmalar yapılırken toplanan ya da üretilen verilere açık erişim demektir" (Tonta, 2015, s. 236). Genel ilke olarak açık erişim, açık veri ve açık kaynak fikrine dayanan açık bilim; bilim insanlarının özgür bilgi erişimine, değişimine ve kullanımına inandığı; sınırsız bilgiyle yeni bilgilerin oluşumudur. Bu bağlamda; açık bilim uygulamalarının bilimsel iletişimdeki azımsanamayacak rolü sayesinde bilimsel ilerlemenin çok daha hızlı ve etkili gerçekleşeceği düşünülmektedir. Bir anlamda açık bilim, bilimsel araştırmaya yönelik pragmatik bir yaklaşım olarak da değerlendirilebilir.

Özetle açık bilim, bilginin toplumsallaşmasına aracılık etmektedir. Kamu kaynakları ile desteklenen bilimin yine kamusal kaynak olarak kullanılabilmesi düşüncesi, açık bilim yaklaşımı ile gerçekleşebilir. Açık bilim; bilim insanlarını daha büyük aileler ve birbirine daha sıkı bağlarla bağlı topluluklar olarak bir araya getirmektedir. Yaşanan değişim; beraberinde kamunun ekonomik ve ekolojik yaşam döngüsünü; daha geniş alanlara yayarak insanlık bilgisini dönüştürmektedir.

Değerli okurlarımız,

Türk Kütüphaneciliği dergisi, İnternet üzerinden açık erişimli bir dergidir ve Directory of Open Access Journals'da (DOAJ) yer almaktadır. Dergimiz, açık bilim yaklaşımına uygun olarak; açık erişimli harmanlanabilir standartlarda içerik bilgisi sağlamakta, ayrıca DOI (Digital Object Identifier - Dijital Nesne Tanımlayıcı) ve OJS (Open Journal Systems - Açık Dergi Sistemleri) uygulamaları aracılığıyla, diğer sistemlerle aynı dili konuşarak iletişim kurmaktadır. Dergimiz her yeni sayısı ile açık bilim hareketini desteklerken yayın kurulu üyelerimiz de birçok açık erişim projesinde görev almaktadır. Dergi olarak açık veri üzerine çalışmalarımız bulunmaktadır. Bu bağlamda, *Türk Kütüphaneciliği* dergisi; mesleki ve bilimsel iletişimi benimseyen politikasının yenilikçi uygulamalarıyla alanımızdaki bilgi üretimini ve paylaşımını uzun yıllar desteklemeyi amaçlamaktadır.

Eylül sayımız, alanımızdaki bilgi birikimine katkı sağlayacak, farklı ve birbirinden değerli çalışmalarla sizlerin beğenilerine sunulmaktadır.

Saygılarımızla,

Süreyya Çankırı ve Müge Akbulut

Kaynakça

Tonta, Y. (2015). Açık bilim ve açık erişim. U. Al ve Z. Taşkın (Yay. haz.). *Prof. Dr. İrfan Çakın'a Armağan* içinde (s. 235-250). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.